

Lille Korsnæb, *Loxia curvirostra*, har i Aarene 1928, 1929 og 1930 opholdt sig her paa Egnen ret talrigt baade Sommer og Vinter. Om de har ynglet her, ved jeg ikke, da hverken Reder eller Unger er fundne. Jeg anser det dog for sandsynligt, at i hvert Fald nogle enkelte Par har ynglet hist og her i Egnens vidtstrakte Plantager. ^{29/1} 1928 traf jeg ved Dalsgaard ca. 50 Stykker i Bjergfyr, hvis Frø de aad. Med en Fyrrekogle i Næbbet fløj de hen i Toppen af nogle nærstaaende høje Graner, hvor de gav sig til at flænge i Koglerne. Da de jævnlgt tabte disse og stadig hentede nye, blev Skovbunden efterhaanden overstrøet med mer eller mindre itubidte Kogler. ^{17/5} 1928 saa jeg 10 à 12 Stykker i Thygeslund Skov og ^{26/1} 1930 ca. en halv Snes sammesteds, hvor flere ♂♂ sad i Toppen af høje Graner og sang. ^{13/5} 1931 saas flere smaa Flokke bestaaende af gamle og yngre Fugle i Graner ved Hadsund, og samme Dag blev der set flere Flokke i Tofte Skov.

Kornværpling, *Emberiza calandra*. ♀ ad., total Albino, blev skudt ^{18/7} 1923 paa en Mark ved Ajstrup, hvor den havde opholdt sig en Maanedes Tid.

Snespurv, *Plectrophenax nivalis*, forekommer ikke saa sjeldent ved Vintertid i større og mindre Flokke paa Strandengene, navnlig omkring Hurup; saaledes iagttoges en Flok paa ca. 50 i Oktober 1931 der ved Kysten.

NOGLE IAGTTAGELSER OVER RØRDRUMMEN, *BOTAURUS STELLARIS*, FRA FORSOMMEREN 1932

AF

J. BJERG-THOMSEN

Hvor Dæmningen og Kanalen strækker sig gennem de Tusinder af Tdr. Land Rørskov, der ligger langs det store, udtørrede Omraade ved Stadil Fjord, sad jeg en Aften og lyttede til Stemmerne ude fra Rørene. — Blishønsenes Skrig lød ude fra Fjordkanten, og Grønbenet Rørhøne »gyppede« baade her og der. Efterhaanden som det blev mørkere, og Taagerne steg langs Dæmning og Grøfter, begyndte Kobbersnepperne,

der rugede i Rørstubbene ret ud for mig og paa Engene lige ovenfor, at falde til Ro; Horsegøgene var derimod nu rigtig i deres Es og trommede over de sumpede Engdrag, saa det var en Fryd at høre. En Rørhøg, som var paa Vej til sit Nattesæde, kom i slingrende Flugt hen over Rørskoven; langsomt og efter en Stunds Kredsen gik den endelig ned med tungt baskende Vinger, mens den skreg eller nærmest peb, og den svaredes i Syd og Nord.

Den, der havde bragt mig herud, var dog hverken Rørhøg eller Kobbersneppe, thi blandt alle Stemmerne var der en, nemlig Rørdrummens »Brøl«, der især drog mig, og herude i Fuglens Rige dominerede den over alle de andre. Tæt ved min Plads paukede en Rørdrum den ene Gang efter den anden; jeg listede mig nærmere og lagde mig paa Lur, og til sidst var der næsten kun Kanalen imellem os; jeg kunde høre, hvorledes den langsomt kom vadende gennem Rørene henimod mig. Engang imellem standsede den, et sikkert Tegn paa, at nu kom Brølet. — Dette indledes altid med 3 korte, sagte Stød: Yv—yv—yv, som er næsten uhørlige, og man skal være Fuglen meget tæt paa Livet for overhovedet at kunne opfange dem; derefter kommer saa det velkendte Brøl, der kan lyde 3 til 4 Gange. — Det mørknedes hurtigt, men jeg haabede dog, at Fuglen skulde komme ud i Rørkanten, mens det endnu var saa lyst, at den var til at se; jeg haabede ogsaa saa smaat paa at faa Lejlighed til at se den pauke, men det lykkedes ikke. Det var nu saa mørkt, at jeg kun lige formaaede at skimte en lysegraa Skygge, som gled frem derovre, men efter at endnu et Brøl, nærmere end noget af de foregaaende, var døet hen, bredte Fuglen sine store Vinger ud og fløj lydløst hen over mit Hoved ud mod Fjorden.

For Aar tilbage var Rørdrummen en Sjældenhed, ogsaa paa disse Egne; ja, Folk herude siger, at der var Aar, hvor de saa at sige aldrig hørte den, men saa begyndte den saa smaat at tiltage i Antal, og i de sidste Aar har en ikke ringe Fremgang været at spore. Nu toner Rørdrummens sælsomme Røst atter over Vandene og Rørskovene hver stille Foraarsnat, ja hele Dagen med, og den kan da heller ikke mere betegnes som nogen sjælden Fugl her paa Egnen. Jeg skal ikke bestemt kunne afgøre, hvormange Par, der ruger ved Vest Stadil Fjord,

Fot. J. BJERG-THOMSEN

Rordrum, der mader Ungerne. Kuld III. Vest Stadil Fjord, 21. Maj 1932.

Fot. J. BJERG-THOMSEN

Rede af Rordrum med en nyklækket og en henved en Uges Tid gammel Unge samt 3 ubefrugtede Æg. Kuld V. Vest Stadil Fjord, 21. Maj 1932.

men i 1932 kendte jeg 6 Kuld i et ret begrænset Afsnit af Fjorden. Kan man bedømme Antallet af Par efter de brølende ♂♂ — hvad man dog sikkert ikke kan — er der ikke under 20 Par, men i hvert Fald sætter man sikkert ikke Antallet af Ynglefugle for højt, naar man antager, at der er dobbelt saa mange Par, som jeg fandt Reder, og man har vel Lov at haabe, at Fremgangen vil fortsætte, samt at der maa foregaa en Spredning til mange andre Steder i vort Land, hvor et Rørdrumme-par kunde have til Huse.

Det synes, som Rørdrummen er noget selskabeligt anlagt, idet der ofte findes flere Reder indenfor et ret lille Omraade af det store Terræn. Dette kan selvfølgelig skyldes, at Stedet er særlig velegnet til Yngleplads, men meget tyder dog paa, at det er det første, der er Aarsagen. Ligeledes har jeg fundet Pladser, der tydeligt var Samlingsplads for Rørdrummer. Paa et yderst utilgængeligt Sted, en Dunhammerplet i en meget dyndet Afdeling af Fjorden, hvorfra der altid hørtes Pauken, og hvortil jeg ofte saa Rørdrummer komme flyvende, fandt jeg 7. Juni indenfor en Diameter af højst 20 Meter en hel Del fuldstændig nedtrampede Pletter, hvor løse Fjer og Efterladenskaber viste, at det var Rørdrummerne, der holdt til her. 3 Fugle lettede fra selve Pladsen, 4 i dens umiddelbare Nærhed.

Det er undertiden antydet (sml. Ref., D.O.F.T., 1932, p. 35), at Rørdrummen kan leve i Polygami. Mine Iagttagelser peger imidlertid ikke i den Retning. Paa Ynglepladserne har Antallet af Reder altid staaet i nogenlunde Forhold til brølende ♂♂, og har der været nogen Afvigelse herfra, har det altid været den, at der har været flere paukende Fugle end Reder, hvilket kun er naturligt, da det jo er umuligt at finde alle Kuld i det vanskelige Terræn. Dog har jeg den Opfattelse, at der er en Del uparrede ♂♂, idet man ofte observerer løse Fugle, der ikke synes at have Tilhold ved nogen bestemt Redeplads. Det er ogsaa i 2 Tilfælde hændt, at jeg har fundet Kuld af Rørdrum fjernt fra de almindelige Opholdssteder, og her har jeg aldrig konstateret mere end 2 Fugles Tilstedeværelse, altsaa Parret.

Rørdrummens Rede er ganske lille, flad og noget aflang i Formen, bygget af grove Rørstænger. Den er ikke større, end at den rugende Fugl næsten kan dække hele Herligheden, og

Æggene fylder omtrent hele Redeskaalen. Reden er i Reglen bygget i en mindre Holm af spredte, ikke for kraftige Rør, og oftest er der et Par af de smaa saakaldte »Hanreder« i dens umiddelbare Nærhed.

Hvorvidt begge Fuglene deltager i Rugningen og Ungernes Opmadning, tør jeg ikke med Bestemthed sige, men jeg hælder til den Anskuelse, at det alene besørages af ♀; i hvert Fald har Iagttagelser af Fuglene ved forskellige Reder (deres Udseende, Størrelse, individuelle Opførsel o. s. v.) tydet paa, at det stadig er den samme Fugl, der gaar igen. Jeg har heller aldrig som hos andre Fuglearter set ♂ og ♀ skifte ved Reden; naar der skulde ny Forsyning af Føde til, har den paa Reden værende Fugl altid rejst sig og er gaaet for efter en rum Tid — et Kvarter til en halv Time — atter at indfinde sig (altsaa tilsyneladende det samme Individ).

Ungerne makes som smaa, saa ofte de viser Trang dertil. De kryber frem fra deres lune Skjul og tigger ved sagte Pyldren og ved at bide om Moderens Næb. Den gamle Fugl rejser sig da halvt og gylper saa Føden op: store halvfordøjede Fiskehjumplinger eller friske Fisk, alt efter Forholdene, og Ungerne slider og svælger i det. Det er forbavsende at se, hvor store Stykker en saadan faa Dage gammel Unge fornaar at sluge, og er en Hjumpling¹ for stor, parterer Moderen den med Næbbet; hvad Ungerne ikke straks fortærer, sluger den gamle atter. Ungernes Pyldring under Madningen lyder som »Gu—gu—gu, Gu—gu—gu«, og den gamle svarer med »Gæ—gæ—gæ, Gæ—gæ—gæ«. Ungerne vokser meget hurtigt og forlader Reden i en ung Alder.

Under strenge Frostperioder, fortæller Folk herovre, ser man ofte Rørdrummer paa Kørevejen gennem den udtørrede Del af Fjorden; som Grund angives, at Fuglene antagelig stiller deres Sult paa Hestepærer, men jeg har ikke selv haft Lejlighed til at undersøge Forholdet. — Som tidligere omtalt (D.O.F.T., 1932, p. 149) iagttog jeg en Rørdrum 16. Februar 1932, og da jeg 15. Januar 1933 gæstede Stadil Fjord i en begyndende Frostperiode, fandt jeg Ekskrementer samt en af de lange, løse Brystfjer paa Isen.

¹ Udtrykket betegner nærmest en uformelig Klump (eventuelt en tyk Brødske), her simpelt hen en stor Mundfuld.

Jeg skal herefter fremføre nogle af mine Iagttagelser over Rørdrummerne i Vest Stadil Fjord fra Forsommeren 1932:

17. Marts var jeg paa Rævejagt i en Plantage, der støder op til Fjorden, og hørte da en Rørdrum pauke lige i Nærheden; jeg gik derned og rejste Fuglen, der stod i en lille Rørholm ganske tæt ved Engen. Dette Eksempel, der var let kendeligt paa et stivt nedhængende Ben, holdt til her hele Foraaret og altid paa omtrent samme Plet, sikkert aldrig mere end 100 m fra det Sted, hvor jeg saa den første Gang. Saaledes rejste jeg den 28. April, og den havde da foran sin Sidde- eller Standplads — hvad man vil — opgylpet 1 temmelig stor Tudse, 7 Frøer i forskellige Størrelser (deraf de fleste fuldstændig friske), 1 stor, halvfordøjet Skalle og en stærkt fordøjet Geddeunge. — At Rørdrummen opgylper Føde paa sin Standplads, har jeg flere Gange iagttaget.

Jeg skal nu nævne Rederne, som jeg har fulgt i Løbet af Foraaret 1932, i den Rækkefølge, hvori de blev fundet.

Kuld I blev fundet 3. Maj; der var da 6 Æg i Reden. Omkring 10. Maj besøgte jeg Reden flere Gange, men da Fuglen kun nødtvungent gik af Æggene, lod jeg den ligge. 18. Maj indeholdt Reden 6 forholdsvis store Unger, hvoraf den ene dog var lidt mindre end de andre; ellers var Kuldet usædvanlig ensartet. 21. Maj var den lille Unge synlig udhungret og afkræftet, og dens Ben var ligefrem halvvisne. 27. Maj var den død, men de øvrige 5 var store og kraftige og havde allerede begyndt at forstikke sig i Rørtykningen. Det var sidste Gang, jeg saa dem; 4. Juni var Reden tom. — Denne Rede blev engang under en Regnperiode, da Vandstanden steg en Del, udbedret og gjort højere ved Tilførsel af nyt Redemateriale; ellers har jeg ikke — som det undertiden anføres — set, at der under Ungernes Opvækst stadig bygges til Reden, saa at denne til sidst skal kunne blive temmelig stor; tværtimod er de fleste Reder, naar Ungerne forlader dem, kun en Ubetydelighed af sammentraadte Rederester, der ikke lader formode, at en af Rørrigets største og stolteste Fugl har haft sit Bo der.

Kuld II fandt jeg 6. Maj i en forholdsvis tæt Rørbusk, og fra Rørenes Udkant til Reden gik der en af Fuglen selv banet Sti. Der var 5 Æg i Reden, men da jeg kom igen 12. Maj, var der yderligere lagt 2. Af disse 7 Æg udklækkedes 5 Unger;

1 Æg trillede midt i Rugetiden ud af Redeskaalen, og 1 var ubefrugtet. Ungerne i denne Rede var lysere end andre Ungekuld, jeg har set, thi mens Farven almindeligvis er mørkt chokoladefarvet, var den hos disse nærmest gulbrun. De 2 mindste af Ungerne døde som spæde, saa Resultatet af det store Kuld Æg blev altsaa kun 3 Ungfugle.

Kuld III, fundet 8. Maj, var paa 6 Æg. I Modsætning til den almindelige Regel var denne Rede bygget paa fuldstændig tør Bund i en lille Rørholm ikke 20 Meter fra den faste Eng og ca. 100 Meter fra befærdet Vej. 18. Maj var der 1 Unge i Reden, og 2 af de øvrige 5 Æg var spraaede. 19. Maj var der 3 Unger, og 21. Maj 4 Unger, 1 spraaet og 1 uspraaet Æg. 27. Maj blev Reden gæstet af uvedkommende; den største Unge og det uspraaede Æg, der sikkert var ubefrugtet, var fjernet, og det fra 21. Maj spraaede Æg indeholdt en død Unge. 7. Juni var Ungerne væk. 1 laa ihjelbidt ved Siden af Reden (antagelig af en Hund), de 2 andre, der nu var tilbage, opholdt sig sikkert i Redens Nærhed, da de gamle Fugle var her.

Som Støtte for min Formodning om ♀'s Enestilling med Hensyn til Rugning og Madning af Ungerne tjener, at Fuglen her var forholdsvis lille, noget falmet og pjusket i Fjerdragten og let kendelig fra den ikke saa helt lidt større ♂ — jeg havde Lejlighed til at se Fuglene sammen i Luften. Jeg mener derfor i dette Tilfælde — og jeg gjorde grundige Iagttagelser her — at kunne fastslaa, at det altid var ♀, jeg saa. Endvidere dette, at Fuglene ved Rederne I, II og III — individuelt forskellige, som de var — altid hver for sig opførte sig ens ved de forholdsvis mange Besøg, jeg aflagde dem. Denne Fugl rejste altid fra Reden med stort Spektakel, naar man kom den paa en halv Snes Meters Afstand, oftest sendende en lang gulhvid Straale af Ekskrementer over Æggene. Fuglen paa Rede I holdt derimod altid meget haardt og fløj kun, naar man standse i Redens umiddelbare Nærhed. Den paa Kuld II lod sig overhovedet aldrig se, men listede sig væk fra Kuldet, før man naaede det, selv da Ungerne var ganske spæde, opnaaede jeg ikke at se et Glimt af Fuglen. — At dette gentog sig Gang paa Gang tyder jo paa, at det stadig var det samme Individ, der rugede Æg og Unger.

Kuld IV, fundet 12. Maj. Reden var afsides beliggende, bygget i lille Rørholm paa lavt Vand og lidt større i Dimensioner end de øvrige. Æggenes Antal var 6. Derefter besøgte jeg ikke Reden før efter Ungerne Bortgang. Da laa der Skaller af udrugede Æg, og Reden var nedtraadt; det hele viste tydeligt, at Ungerne var opvokset her. Resultatet vides altsaa ikke.

Kuld V fandt jeg 21. Maj; det bestod af 1 stor, en Uges Tid gammel Unge, samt 1 nyklækket, der endnu knapt var tør. Endvidere var der 3 Æg, der senere viste sig at være sure. Den lille Unge døde senere. — Dette Tilfælde viser tydeligt, at Rørdrummen paabegynder Rugningen, før Kuldet er færdiglagt. Den store Aldersforskel her skyldes vel, at Ungerne er udklækkede af et af de første og et af de sidst lagte Æg.

Kuld VI. Saa sent som den 27. Maj fandt jeg et frisklagt — men sikkert omlagt — Kuld af Rørdrum. Æggenes Antal var kun 2, hvoraf det ene endda ikke var fuldskallet og delvis knust. 4. Juni var det tyndskallede Æg borte, og det andet laa i Vandet ved Siden af Reden. Der kom altsaa ingen Unger af dette Kuld.

11 af de ovenfor nævnte Unger blev ringmærkede med Ringe fra P. SKOVGAARD, Viborg. Det skal blive interessant, om man senere kan erfare noget om disse Fugles Skæbne.

Naar jeg paa Redaktørens Opfordring har angivet Stedet for Iagttagelserne, kan jeg ikke undlade at meddele, at Færdsel af uvedkommende paa Terrænet i Vest Stadil Fjord af Hensyn til Freden ikke kan tillades. Ornithologer, der ønsker at gæste Fjorden, maa forinden henvende sig til og træffe Aftale med Forf.

ROVFUGLETRÆK VED FALSTERBO

AF

Å. VEDEL TÅNING

For nogle år siden søgte jeg i LEHN SCHIØLER'S Danmarks Fugle III, 1931, p. 100—101, på grundlag af de spredte optegnelser og notitser, der findes i dansk faunistisk litteratur at give en oversigt over hvepsevågens efterårstræk. Det er jo en kendt sag, at trækkets maximum falder omkring slutningen af